

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre páston küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — — Helyközi telefon 15. sz. Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJROSZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet em 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona.

Uj politika — uj választójog.

Irta: **Dr Kunfi Zsigmond.**

Nép, állam, képviselőház egyaránt uj politikát kíván. De uj politikát, nem pedig a régi politikának uj emberek által való folytatását. Uj politikát, a mely nem jöhet másképp a világra, mint új társadalmi osztályok politikájának egyenlő feltételek között végbemenő mérközése útján. A választójog problémájának megoldása nem lehet az, hogy uj emberek legyenek képviselőkké, hogy uj szavazók legyenek: mindezek nem céljai a demokratikus politikának és nem orvosszerei a magyar politika nagy bajainak. Sok uj szavazót teremteni, de olyan feltételek alá állítani őket, hogy a sok uj szavazó csak úgy szavazhasson, mint a kevés régi, vagy pedig néhány százezer eddig kizárt állampolgárnak okosan és óvatosan megrostálva megadni a választójogot, azzal a biztos hittel és azzal a szándékkal, hogy számuk tulkicsiny ahhoz, hogy a politika eddigi menetén változtathassanak, mindez szemfényvesztés, az igazi kérdés megkerülése és olyan megoldás, a mely rosszabb a mai állapotnál.

A munkásosztályra nézve kívánatosabb a mai tarthatatlan helyzet fennmaradása, a melynek visszaélései magukban hordják közeli bukásának minden tényezőjét, mint egy olyan tessék-lássék reform, a mely nem változtat a képviselőház egyetemének összetételén, az osztályok erőviszonyain. Semmi jelentőséget sem tulajdoníthatna továbbá a munkásság egy olyan választójogi reformnak, a mely akármilyen mester-séges körök segítségével az ipari munkásság egy részét: mondjuk a szociáldemokrata pártot parlamenti képviselőkhöz juttatná.

Az ország nagy bajainak javulását csak abban az esetben lehet várni, ha a nép egyetemét ruházza fel a törvény választójoggal és ha az összes képviselők a népszavazatok ellenőrzése alá és ennélfogva tőlük függő viszonyba kerülnek, s csak az jelentheti az állam számára is a választó-jognak elfogadható megoldását.

A nép és állam érdekeit csak a teljes demokratikus reform szolgálja, mert csak ez adja meg az államnak az egész nép ereje fölött való rendelkezést, de viszont csakis ez szolgálhat biztosítéskül arra nézve, hogy az állam ezt a nagy erőt valóban a nép érdekében használja fel, éppen ezért a korlátlan általános és egyenlő szavazati jog felel meg leginkább a nép érdekeinek, mert nem zár ki a jogok gyakorlatából és a vele összekapcsolt politikai és gazdasági előnyökből senkit, vagyonos és vagyontalan, mint legalább jogokban egyenlő jelennek meg a törvényhozó akarat kifejezésénél.

Az általános választójog nem igaztalan a vagyonos osztályokkal szemben sem, mert hiszen nekik is megadja azt a jogot, a mit a szegényeknek és vagyontalanoknak megad, azzal a különbséggel, hogy nekik vagyoni és kulturális fegyvereik lehetővé teszik ezen jognak jobban való kihasználását. Ellenben az általános és egyenlő választójog az egyetlen, a mely a vagyontalan osztályokkal szemben nem igazságtalan.

Abba a haszontalan és jórészt rosszakaratu vitába, a melyet a választójog általánosságának fogalma körül folytatnak, nem is igen érdemes beleszólni. Azok a konzervatív irók és politikusok, akik ezt a kérdést felvetették így okoskodnak: valamilyen korlátja a választójognak mindenütt van, tehát általános választójog tulajdonképpen nem is létezik, mert mihelyt korlátozva van a választójog, akkor már megszűnt általános is lenni. Csakhogy az általános választójog nem egy bölcsészeti fogalom, hanem politikai tény, a melynek igen világos és szabatos értelme és tartalma van.

Ha a politikai tudósok és jogászok veszekednek is egymás között, hogy mi az általánosság igazi értelme, az élet és köztudat tisztában van vele és nem is ér rá a választójog kérdésének megoldásával addig várni, a míg ezek a jogászviták befejeződnek.

Általános választójog tulajdonképpen ez: minden felnőtt ember azon joga, hogy törvényhozókat, képviselőket választhasson. A mikor általános választójogról beszélnek, akkor az egész művelt világ közmegegyezése és köztudomása az egyenlő választójogot is beleérti ebbe a jelszóba. Csak a magyar politikusok egy részének ázsiai gondolkozásmódja és még amolyanabb erkölcsi és tisztességi érzése miatt kell ma annak, a ki az általános választójogról beszél, külön is kiemelnie, hogy az általános választójog fogalmának az egyenlőség és a titkos szavazás szükségképeni velejárója.

A reakciós gondolkodásmódnak legjellemzőbb vonása az, hogy a napban is a napfoltokat látja, hogy szabadságban csak a vele való visszaélés lehetőségeire figyel, hogy a jogok kiterjesztésénél nagyobb gondja az egyidejű korlátozás is, pedig a szabadságnak általában, a választójogi demokráciának és vele a politikának megvan az a nagyszerű tulajdonsága, hogy miképp Achilles lándzsája, úgy ez is maga gyógyítja azokat a sebeket, a miket üt.

— **Bolgárkertész Székelyudvarhelyt.** Csodálatos nem törődömség, szűkös látókör kellett ahhoz, hogy a Nagy-küküllő folyó partján elterülő Székelyudvarhelyt a bolgárkertész oly lassan tud megvalósulás felé haladni. Ez a kétségtelenül legjövendőbb gazdasági foglalkozás nálunk — ugyszólva — parlagon hever. Pedig hát a Küküllő mellett elterülő összes községekben, a folyó partján, hatalmas bolgárrendszerű gazdálkodást lehetne folytatni. Erre kellene hatnia az erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri kirendeltségnek teljes erejével. Viszont a vármegyei gazdasági egyesületnek sem volna szabad ezt az esznet pillanatnyira is figyelmen kívül hagynia. Azért jutott eszünkbe ez a kétségtelenül megfontolást igénylő kérdés fölvetése, mert — mint örömmel értesülünk — Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter Gál Imre székelyudvarhelyi állami tanítót, államköltségen tanulmányuttra küldötte Balatonlellére, az ottani állami bolgárkertészeti tanulmányozására. Másfelől pedig úgy halljuk, hogy Gotthárd János polgármester biztató ígéretet tett a Székelyudvarhelyt berendezendő bolgárkertészeti alkalmas helyének kijelölése tárgyában. Ezt a helyet a barompiactéren felül, a Klein-cég által birt négy holdnyi területen szemelték ki, közvetlen a Küküllő partján. Itt rendezik be a gazdasági ismélőiskolások bolgárkertészeti, mely e téren a vármegye valóságos mintagazdasága lesz. Csak előre! Teremtünk új életet, több jövedelmet a székelységnek. Használjuk ki az Isten adta természeti kincseshányáink előnyeit.

küllő mellett elterülő összes községekben, a folyó partján, hatalmas bolgárrendszerű gazdálkodást lehetne folytatni. Erre kellene hatnia az erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri kirendeltségnek teljes erejével. Viszont a vármegyei gazdasági egyesületnek sem volna szabad ezt az esznet pillanatnyira is figyelmen kívül hagynia. Azért jutott eszünkbe ez a kétségtelenül megfontolást igénylő kérdés fölvetése, mert — mint örömmel értesülünk — Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter Gál Imre székelyudvarhelyi állami tanítót, államköltségen tanulmányuttra küldötte Balatonlellére, az ottani állami bolgárkertészeti tanulmányozására. Másfelől pedig úgy halljuk, hogy Gotthárd János polgármester biztató ígéretet tett a Székelyudvarhelyt berendezendő bolgárkertészeti alkalmas helyének kijelölése tárgyában. Ezt a helyet a barompiactéren felül, a Klein-cég által birt négy holdnyi területen szemelték ki, közvetlen a Küküllő partján. Itt rendezik be a gazdasági ismélőiskolások bolgárkertészeti, mely e téren a vármegye valóságos mintagazdasága lesz. Csak előre! Teremtünk új életet, több jövedelmet a székelységnek. Használjuk ki az Isten adta természeti kincseshányáink előnyeit.

Bizalom a bukott kormány iránt.

Megfelelő hasonlósággal tűzte ki Haller János gróf főispán „szóbeli megbízása folytán“ Marostorda és Udvarhely vármegye alispánja a törvényhatósági bizottság rendkívüli közgyűlését, mely Marosvásárhelyt e hó 19-én és Székelyudvarhelyt 21-én d. e. 10 órakor lesz. Atárgysorozat szóról-szóra, betűről-betűre ugyanaz: „a jelenlegi rendkívüli s a nemzetre válságos politikai helyzettel kapcsolatos indítvány“. Csupán az indítványozók neve más. Ott Csongvay Lajos, báró Bálint József, Köllő Ignác és társai; itt id. báró Daniel Lajos és társai az indítványozók.

A közgyűlési meghívót, mint gyászjelentést, úgy kezeli a Marosvásárhelyt megjelenő „Ellenőr“ című lapunk. Gyászkeretbe foglalta; jelölve annak, hogy a függetlenségi elveiről híres Marostorda kesereg a Khuen kormánynak bukása miatt.

Vajjon mire való ez a kikényszerített műbizalom — ott és itt!?

Jézus Krisztus feltámasztotta ugyan a megsejnyvedett Lázárt sírjából, mert ő Isten fia volt. Azonban a bukott kormányok sorsá egészen más lapra tartozik. A mungók hatalma megtört és cseppet sem alkalmas halottak feltámasztására...

Vajjon ki hiszi el azt, hogy a törvényhatósági bizottságok minden egyes tagja önként, kényszer, félelem nélkül adja — a jeleni viszonyok mellett — bizalmi nyilatkozatát a bukott kormány feltámasztásához? Hiszen csak a vak nem látja: miként parancsolják össze az ilyen és ezekhez hasonló közgyűléseket — szóbeli megbízásra.

Budapesten előkészítették a határozatgyárosok a szöveget, sokszorosították és elküldötték a főispánoknak aláíratás végett. Minek fásasztják a bizottsági tagokat? Gyorsabb lett volna a szállítás, ha egyszerűen a

főispánok irták volna alá; ráülvén az alispáni p cseányomót — disznek. Így sokkal körülményesebb a munka. De az értéke — ugyanaz.

Bukott kormányt feltámasztani — igen nehéz dolog...

Az én kis fiamhoz.

Írta: Nagy György.

Raborságban több egy zsellérrel!...

Tünődöm kis ágyad fölött,

Milyen sors vár rád szittyá tarlón,

Acélcsoppság, párduckölyök!

Ha apád lelke lobban benned,

Ha véred tüzes fergeteg,

A boldogságnak pillangóját

Itt nagy hiába kergeted.

A magyar rétnék nincs virága,

Ha nyílt is néha-néha az,

Véres kéz tépte ki tövestül...

Itt négyszázéve nincs tavasz!

Itt négyszázéve nincs szabadság,

Itt négyszázéve bus a dal,

A magyar vérnek, kardnak földje,

Már négyszázéve ravatal.

Ravatalon a szabadságunk,

A kuruc kard, az őz paizs,

S akad magyar ravatalt rakni

S akad a hullarablásra is.

Azoké itten minden élet,

Övék az örömmüzenet,

Kik nemzetüknek sirját ássák,

Kik halálhymnuszt zengenek.

Van még néhány keserü könnyü,

Acélos öklü, bus magyar,

Ki holtan is a szabadságért

Halálig harcolni akar.

Ezeké itten minden átok,

Övék a könny, a kín, kár,

Ezeken csattan minden ostor,

S rájuk börtön, bitófa vár.

Acélcsoppság! Vélaszthatol most,

Arató légy-e vagy vető,

Aratsz-e a szent ravatalról,

Vagy vetsz, hogy nőjön új mező?

Ha hinném, hogy a hullarablók

Örökségét választanád,

Ezer élet élne benned

Megfojtaná mind az apád.

Utazás egy telep- engedély körül.

Előre bocsátom, hogy Cseh Lipót urat nem ismerem. Tehát semmi okom sincs és nem is lehet személyével foglalkozni. Nem is ez a szándékom s ha a nevét említem, azt csak az elmondandó közérdekű eset teszi szükségessé.

Mielőtt tovább mennék, megemlítem azonban, hogy Cseh Lipót ur igen jómódu fakeskedő lehet. Fatelepe van ugyanis Brassóban, Székelyudvarhelyt, Székelykereszturon és Erzsébetvároson. Tehát anyagi tekintetben jól bírja magát. Szóval pénzes ember, aki ennél fogva — úgy látszik — nagyon befolyásos. Mert hát régi közmondás, hogy pénz beszél és a kutya ugat...

Cseh Lipót ur — ha jól tudom — még mult évi május havában fatelepet, fakeskedést nyitott Székelyudvarhelyt a Bethlen-utca 69. sz. alatt. És fatelepet megnyitotta enélkül, hogy az ipartörvény 25. §-ában irt telepengedélyt előbb kieszközölte volna. E tényéért az illetékes hatóság már háromszor megbüntette kisebb-nagyobb összegekkel, de azt Cseh ur fel sem vette.

Jól megy az üzlet s mit a réven vesz-

tett, a vámon bőségesen kinyerte. 50, 100 vagy 200 K egy ilyen gazdag embernek oly csekélység, hogy azt még a lajbija zsebéből is könnyű szerezni kirázni. Ilyen csekély pénz-büntetésekért a jó üzleteket elszalasztani, csak oktalanság lenne. Cseh ur tehát csak azért is folytatta és ma is folytatja üzletét — engedély nélkül...

Fittyet hányt a hatóságnak és még inkább a tűzveszélyes, tulzsufolt raktár miatt folyton rettegő szomszédságnak. Vigan vásárolta és vásárolja a fat s toronymagasságra rakatta az anyagokat.

Ezzel szemben a hatóság mindössze a legenyhébb pénzbüntetést szabta ki, de az ipartörvény 158. §-ának b) pontjában körülírt és 200 K-tól 600 K-ig terjedhető büntetéssel sújtható cselekmény miatt — az üzlet folytatásától maig sem tiltotta el. Noha ezt a hivatkozott törvény 161. § a világosan előírja.

Mellekesen megjegyezve — nem régen fordult elő, hogy egyik helybeli iparos polgárt a megélhetését egyedül biztosító mesterségének folytatásától ugyanez a hatóság eltiltotta. De hát ez csak egy ösidöktől itt élő, a közterhek súlya alatt megroppant szegény ember volt...

Cseh Lipót ur telep engedélyes ügyét az alispán és a kereskedelemügyi miniszterium is valószínűleg behatóan ismeri. Hiszen a csekély büntetések ellen s az engedély nélkül való üzletfolytatás beszüntetése miatt, többször felebbezések történtek.

A telepengedélyt illetőleg pedig a kereskedelemügyi miniszter az I—II. foku vég-határozatokat, a szomszédság közbe lépése folytán megsemmisítette s most — hir szerint — e hó 29-ikére az I. foku iparhatóság új eljárást tűzött ki.

Kíváncsian várjuk az eredményt, hogy vajjon a százezrekkel bíró fakeskedőknek sikerül-e majd egy egész városrész lakosságát tűzveszélyes, engedély nélküli üzlettelepével folytonos félelemben tartani, avagy a hatóság az egyedül helyes, méltányos álláspontra lépve, kérelmével elutasítja?

Most bővebben és behatóbban nem akarok az ügy más oldalával foglalkozni. Eleget tartottam a közvélemény figyelmét e feltétlenül általános kérdésre terelni. Annyit azonban hangsúlyozok, hogy a B. thien-utca 69. sz. alatti telken eddig soha faraktár nem volt és a szomszédság állandó veszedelme nélkül, a közérdek határozott kárára — ezután sem lehet.

BANKETT.

HIREK.

— Székely Testvérek! A védtelenek, az üldözöttek, az igazságot szeretők, az emberbaráti eszméket, a közműveltséget terjesztők és azokért lelkesülni tudók rendíthetetlen előharcosa volt 17 esztendőn át a »Székely-Udvarhely«. Sok igazságtalanságot visszavert. Sok gyalázatos visszaéléstől lerántotta a leplet. Mindig a mások előhaladásáért küzdött. Inkább a száraz, sokszor keserü kenyér mellett maradt, míg annyian bőséges kincsekben könyökig vájkáltak, de kibontott zászlóját soha sem árulta el. Az armány, az irigység, a rosszakarat ezer nyilait röpitették feléje alattomosan. Számtalanszor életére törtek, de mindannyiszor üldözői voltak a vesztesek, a megsegyenyültek, mert az igazság fegyverei ellen hiába küzdenek a gonoszok. Ha ezek a közismert elvek, a »Székely-Udvarhely«-nek a tisztesség határain belől követett iránya lelkesíti továbbra is széleskörű olvasó közönségét. Ha azt akarják, hogy e vármegyének legyen egy igazán szabad, valóban függetlenségi organuma, úgy minél intenzivebb, minél hathatósabb pártolást kérünk, mert e lap ereje — a közönség leg-sajátabb érdeke, amelyet jövőben is szolgálni kíván.

— **Gróf Majlath erdélyi püspök** Székelyudvarhelyre érkezett. Az ifjuság gyóntatását és bérmálását végzi és résztvesz az oltáregylet mai estélyén.

— **Az én kis fiamhoz.** E címen közölkük Dr Nagy György, a „Magyar Köztársaság“ szerkesztőjének kis fiamhoz írt versét, mely lapja legújabb számában jelent meg. A „Magyar Köztársaság“ e hó 14-iki száma újra közli „Kossuth Lajos országa“ c. cikkét, melyet a szegedi ügyészség bevádolt és a mely felett február 19-én az esküdtsek egyhangulag felmentő ítéletet hozott. Ezen kívül Dr Szánthó György, Dr Wagner Károly, Dr Kalmár Antal, Szaboleska Mihály költőpap irtak értékes dolgozatokat a márciusi füzetbe, mely Dr Nagy György február 19-én elmondott védőbeszédét is egész terjedelmében közli. E politikai folyóirat Hódmezővásárhelyt jelenik meg s az előfizetési ára feléve 5 K

— **Március 15-ikét** a jövő nemzedék hazafias bölesői: az iskolák és Székelyudvarhely város polgársága is méltóképen megünnepele. D. u 4 órakor a Budapest-szálló színházterme zsufolásig megtelt közönséggel s a már közölt műsor szerint, általános nagy lelkesedés közt folyt le a polgárság ünneplése. Este Barkóczy Albert Hungária vendéglőjében társasvacsera volt. Itt Dr Paál Árpád vármegyei főjegyző, a Székely Dalegylet érdemes elnöke üdvözölte Szenterszébeti Szakáts Péter székely kamarai titkárt, az ünneplés szónokát. Erre Szakáts megköszönve a kitüntető bizalmat és ovációt, Dr Valentsik Ferenc függetlenségi képviselőt köszöntötte fel, mint a népjogok rendíthetetlen harcosát. Dr Valentsik gyönyörű, állandóan gyújtó hatású beszédet mondott s kijelentette, hogy addig meg nem áll a függetlenségi párt, míg azok a magasztos eszmék, melyekért zászlót bontottak és a melyek mellett eddig is példás egyetértéssel kitartottak, diadaira nem jutottak. Szünni nem akaró lelkes éljenzés kísérte szavait, melyek újabb szent fogadásra hangolták a polgárságot, hogy a nemzet jogaiért becsületesen küzdőket támogatja a hatalom minden eszközeivel szemben. Folköszöntőt mondott még Benedek Géza kamarai tag, Bálint József jogszigorló, ki a Horváth József karnagy kiváló vezetésével működő Székely Dalegyletet élte. A társaság sokáig a legjobb hangulatban együtt volt.

— **Szabad lyceum.** Az ipari munkások szabad lyceumán vasárnap délután Szabó Dezső főreáliskolai tanár tartott igen tanulmányos, értékes előadást: A szocializmus alapelveiről. A nagy figyelemmel és élénk érdeklődéssel hallgatott előadás, a jelen ciklusban a 12-ik és így az utolsó volt. Végeztével Helzdörfer Márton cipész-segédnek, aki az Orbán, Nagy és Tamás cégnél egyfolytában 20 év óta dolgozik, Benedek Géza kamarai tag lelkes beszéd kíséretében adta át a kereskedelmi miniszter 100 koronás jutalomdíját és elismerő oklevelét. A kitüntetett cipész-segéd meghatva mondott köszönetet a kitüntető jutalmazásáért. Ezután Gyerkes Mihály biz. jegyző mondott köszönetet az előadónak és lelkesítő beszéddel zárta be a lyceum 1911—1912. évi működését. A 150 főnyi közönség ezután a Szózatot énekelte el.

— **Műsoros estély a főgimnáziumban.** A székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium „Mária-Kongregáció“-ja folyó hó 25-én (hétfőn) este hat órakor a gimnázium dísztermében könyvtára javára műsoros estélyt rendez, melyre a nagyérdemű közönséget ezennel tisztelettel meghívja a rendezőség. A műsort a jövő számban tesszük közzé.

— **Erdélyrészi orsz. kirakóvásárok** március 17-én Zalatna, 18-án Bolkács, Bonczhida, Kissink, Radnót, 19-én Csiksztdomokos, Egerbegy, Göröcsön, Magyargyerőmonostor, Mártontelke, Miklóstelke, Nagypold, Parajd, Vajdaháza, Vajdakamarás, 20-án Brád Uzon, Zám, 21-én Bögyöz, Erdőszentgyörgy

— **Színészet — akadály nélkül.** Sü-
kősd Miklós, a Budapest-szálló bérlője teg-
nap a „Székely-Udvarhely” szerkesztőségé-
ben kijelentette, hogy a színháztermet bár-
mely színházterületnek napi 30 K-ért, úgy mint
eddig is, átadja. Multkori állásfoglalása csu-
pán Baranyay Ferenc színházi titkárral
szemben történt. Vasárnapokon szintén adja
a termet, de e hó 17-ikére és 23-ikára már
korábban le volt foglalva. Az alispán által
összehívott értekezletet tehát nem tartották
meg.

— **A szegény tanulók taneszközeinek**
beszerzésére e hó 23-án (szombaton) a Bu-
dapest-szálló színháztermében táncsal egy-
bekötött műsoros estélyt rendez a székely-
udvarhelyi állami elemi leányiskola. Az es-
tély kezdete pont 7 órakor lesz. Műsor után
50 drb tárgyat — részben kézimunkát —
fognak kisorsolni. Egy sorsjegy ára 20 fillér.

— **Az alispán „interencziója”.** Mégis
csak derék egy fiú a mi alispánunk. A mi-
niszterekkel csak amúgy „interenczió”-zik
Közlekedésről is — mint az agyon pártolt fel-
hivatalos nagy mellet és hosszú lábbal hir-
deti — az alispán „interencziójára”
(vajjon, micsoda szó ez?) a kereskedelem-
ügyi miniszter a Kőkereszt-tért rendeztette.
Most pedig ugyanott a Varga-patak hidját
fogja újra-építtetni a közuti költségvetés-ke-
retében. Tehát lesz vas- vagy vasbeton felszer-
keztetű hidunk — „ajándékban”. Mi en-
nek csak örvendeni tudunk és elismeréssel
írjuk az alispán javára; habár sokkal job-
ban szeretnénk, ha ilyesmikért a város pol-
gármesterét dicsérhetnők. De hogy ez nem
igy van, hát erről — mi igazán nem tehe-
tünk. Fődolog, hogy a helytelen gazdálkodás
miatt agyon pótlódzott város érdekében va-
ki valamit tegyen. Nem bánjuk mi aztán,
ha akár az alispán „interencziójára”,
interencziójára vagy — jó magyar szóval
mondva — közbenjárására történik is ez.
Csak fáj az „ajándék” szó, mert minden
adófizető polgár érzi, hogy nagyon, igen
drágán megfizetjük azt a rettenetesen rossz
rendszert, mely városi gazdálkodás néven is-
meretes. Ezen segítsen az alispán ur — ha
tud — és akkor városunk nem szorul majd
— ajándékra...

— **Csak Mauthner-féle magvakat** vásá-
rolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák
és kertészek még akkor is, ha mások ol-
csóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják,
hogy ez csakis a magvak rovására és a ve-
vők kárára lehetséges.

— **Európára szóló féláru menetjegy.** Ne-
hezen adták meg a magyar tanítóknak a
féláru menetjegy-kedvezményt, mert hát ez
gazdasági kérdés is az országra nézve. El-
lenben a magyar állam semmit sem veszít-
tene, ha külföldön is féláru jeggyel utazhat-
nának tanítóink, mint a művelt államok pe-
dagógusai. A nyugati államok ugyanis szer-
ződéses viszonyban állanak egymással, mely-
nek értelmében idegen országok tanítói is
féljeggyel utazhatnak. Nálunk, ahol a tanító-
ság érdekeivel semmit sem törődik a hata-
lom, nem is csodáljuk, hogy a kulturálatlanok
példája nem talál követésre. Jó lenne, ha a
VII. egyetemes gyűlés tárgyai közé venné
ennek követelését is.

— **Disztorna.** A székelyudvarhelyi ref.
kollegium ifjúságának tornaköre e hó 24-én
d. u. 5 órakor az intézet tornaacsarnokában
disztornát rendez, amelyre a t. közönséget
ezuton hívja meg a rendezőség. A műsor
hat pontból áll.

— **Hazai beszerzési források új címtára.**
A székelyföldi keresk. és iparkamara tudatja,
hogy a „Hazai ipari beszerzési források”
c. címtár III. kiadása a napokban megjele-
nik. A címtár ára 2 korona. Megrendelhető
a m. kir. kereskedelmi muzeumnál (Buda-
pest, V. Akadémia-utca 3.)

— **Virágok cukrosvizben.** Ujabbán meg-
állapították, hogy a virágokat nem sósvizben,
mint ahogy a régi házi recept szól, hanem
cukrosvizben lehet legtovább eltartani. Hogy
a hatás tökéletes legyen, meglehetősen sok
cukrot kell a vízbe tenni. A virágok életké-
pességére nem egy formán hat a cukor. A
rözsáknál például a 7—10 százalékos oldat
a leghatásosabb, a violánál azonban már 14
százalékos, a krizantémnál pedig 15—17
százalékos oldat kell. A szegfű 10—15 szá-
zalékos oldatban tenyészik a legjobban. A
cukrosvizben eltartott virágok bimbói gyor-
sabbán fejlődnek és a virágok nagyobbak.
Bizonyos virágok, mint pl. az orgona, pelár-
gónia és lilium nem tűrik a cukrot és kö-
zönséges vízben tenyészik a legjobban.

— **Közlekedési akadály az állami uton.**
Több oldalról panaszzólják, hogy a vasuti ál-
lomás közlekedésben, a Cseh-Lipót engedély
nélkül üzött fakeskedésével szemben, na-
gyon gyakran megtörténik, hogy az állami
uton a közlekedés fennakad. Ilyen eset for-
dult elő e hó 13-án is, mikor a délutáni
vonat megérkezett. Egy 16—20 méter hosszú
faragott fával rakott szekér, mely a nevezett
fatelepre akart bejutni, hosszú időn át el-
zárta a közlekedést annyira, hogy a mintegy
40—50 összetorlódtott vásáros szekeret fel-
tartóztatták. A vonaton érkező közönséget a
bérkocsik csakis a gyalogjárón tudták nagy
nehezen és a felfordulástól való félelmek
között beszállítani. Aki pedig így nem akart
a városba bejutni, annak jó ideig várnia
kellett, míg az akadályt képező fásszekér
Cseh-ur engedély nélküli fateleperre bevo-
nul — az amúgyis szűkterű helyről. Vajjon
mit szól mindezekhez az államépítészeti hi-
vatal? Vajjon a közlekedési közgazdasági
ülésem azt jelenti-e, hogy „közlekedési aka-
dály nem volt?” Ezt mi megmondani nem
tudjuk, mert a közgazdasági ülésekre csupán
azoknak szabad elmenni, akiket a mostani
főispáni nagyhatalom jónak lát. A törvény
és miniszteri rendelet betartása nálunk né-
melyekre, de különösen a főispánra nézve
— csak irka-firka, úgy látszik. Vajjon med-
dig tart még ez az állapot!? Reményünk
van reá, hogy sokáig már nem húzódnak.

— **A kerétszet csodája.** Sokat irtak már
a kertészet csodás fejlődéséről, sokat olvas-
tunk a Japán kertész-művészetnek bámulatos
tökélyéről. De mindezek nagyjából inkább
csak a szemnek, a gyönyörűségnek szolgál-
tak. Most egy újabb s a gyakorlati életnek
kiszámíthatatlan hasznót hajtó diadalról vet-
tünk tudomást. Ez az esemény Buding Adolf
billédi birtokos érdeme. Hosszas fáradozás
után sikerült neki egy olyan diófajt nemesi-
teni, amely korszakalkotó a kertészet terén.
Ez az új gyümölcsfaj a fürtös diófa. Gaz-
dasági előnye az, hogy a fán termő fürtök,
melyek mindegyikén öt dió van, majdnem
olyan sűrűségben nőnek, mint a rendes dió-
hajtások, tehát egy fa — azt is tekintve,
hogy a fürtön levő gyümölcsök megfelelő
nagyok — ötszörösét termi egy közönséges
diófának. Ez az eredmény óriási szenzációt
keltett, s hogy a távolabb lakó érdeklődők,
minden kétely alól mentve legyenek, Buding
Adolf nagybirtokos ezt a fényes kertészeti
eredményt 1904. év szeptember 12-én 76.
ügy számu közjegyzői okirattal is hitelesítette.
Az azóta lefolyt években 16 diós fürtök is
termettek kertjében. Elégge nem ajánlhatjuk
ezt a t. c. közönségnek, kiváltképen azok-
nak, a ki a kertjét szereti. A tavasszal ki-
adható 4—5—6 éves események közül még
van egy korlátolt készlet, melyet Billédén
(Torontál megyében) rendelheti meg a tulaj-
donos Buding Adolfnál. A fa gyors növéssül,
teljesen télálló, gyönyörű árnyéku és gazda-
ságilag kiszámíthatatlan hasznú.

— **Székelyek „piquenique”-je.** Hiába no!
Fránya módon haladunk; habár az a bizo-
nyos szomorú emlékü „haladó-párt” most
más néven is akar kuruckodni. Felsősfal-

ván — laptársunk szerint — már nem is
batyubált, kosaras mulatságot, hanem egye-
nesen franciául: „piquenique”-t rendeznek
— még pedig pálinkával. Ez aztán olyan
nevezetességgé fejlődött, hogy még „Berta-
lan” is „pofot kap” ott és ezt — ismét lap-
társunk szerint — vagy Parajdi-Márton, vagy
Parajdi János, esetleg Száraz Lajos adhatta.
Hát nem nagyszerű „piquenique” az ilyen
Felsősfalván!? Szózzák ott az embereket
nyakra-főre! Nem hiába közel van a „só-
malom”, mely a milliós banknak is oly sok
pénzt öröl...

— **Értesítés.** Tisztelettel szíves tudomá-
sára hozom a mélyen tisztelt nagyközönség-
nek, hogy a tavaszi idényre a legújabb férfi
és női divatujdonságok: kalapok, ruhaszöve-
tek férfi és női felöltők dus választékban
raktárra érkeztek és a legjutányosabb árakban
rendelkezésre bocsátom. Mindenkinék saját
érdekében ajánlom szíves megtekintését szük-
ségletei esetén. Tisztelettel: SZENKOVITS
JÁNOS utóda.

— **A gazdasági munkások biztosítása.** A
Politikai Híradó jelentése szerint a gazda-
sági munkásbiztosítás életbeléptetésére vo-
natkozó rendeletet március hó 15-én bocsá-
tották ki. Az új törvény az eddiginél sokkal
kedvezőbb nyugdíjbiztosítást nyújt a falu
népének. Lehetővé teszi a belépést bármily
korban levőknek és 65 éves korban feltétle-
nül nyugdíjban részesül mindenki. A teljes
nyugdíj évi 240 korona lesz. A baleseti se-
gélyeket ugyanoly mértékben szabja meg,
mint az ipari munkásoknál (240 koronára
rug) s az árvákról is gondoskodik. A kötelező
balesetbiztosítás eddigi díjait nem emeli, az
önkéntes biztosítás díját pedig leszállítja. A
kötelező balesetbiztosítás eddigi körét az új
törvény továbbra is meghagyja, de elosztja
a gépmunkások biztosítása körül panasz tár-
gyát képezett bizonytalanságot, a mikor vi-
lágosan kimondja, hogy minden gazdasági
gép tulajdonosa, bárminő gazdasági gépe
mellett dolgozó összes gépmunkásokat (a ké-
pesített gépkezelők kivételével) még abban
az esetben is az Országos Gazdasági Mun-
kás és Cselédségélypénztárnál köteles bizto-
sítani, ha a géppel, mint vállalkozó másnak
gazdaságában végeztet munkát.

— **Olcsó és szép kiadású róm. kath.**
imakönyvek színes képekkel díszítve, a győri
és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezé-
sével, gyönyörű választékban kaphatók. Be-
tegh Pál könyv-, zenemű-, papiros-, író- és
rajzszerüzletében Székelyudvarhelyt, Kossuth-
utca 31. sz. alatt. Angyali kenyér, Igazi égi
manna, Mária virágos kertje, A szerelem
szent szövetsége, Vezércsillag stb. A legeggy-
szerűbbtől a legdiszesebb kötésig, minden
izlésnek megfelelő imakönyvek érkeztek.
Ajánljuk a főt. papság és a jóindulatu hívek
fi-yelmébe. Alkalmi és ünnepi ajándéku egy
szép kötésű imakönyv a legkedvesebb emlék.

Szerkesztői üzenetek.

P. G. Karácsonfalva. Panaszodik, hogy a
„Székely-Udvarhely”-t, „ezt a — mint írja — szerin-
tem nélkülözhetetlen kedves lapot” a hibás kézbesi-
tés miatt nem járathatta. Sokat gondolkozott, mit
kellene a lapok pontos kézbesítése céljából tenni.
Arra a meggyőződésre jött, hogy mindaddig, míg a
lapok illetéktelen felbontása és olvasása rendeletileg
eltiltva nem lesz, ezek a mizériák megszűnni nem
fognak. Hát a rendelet sem fölösleges épen. Azonbá
a törvény is világosan rendelkezik. Így pl. a Btk.
367. § a szerint: „Vétséget követ el és hat hónapig
terjedhető fogházzal büntetendő aki másnak tulaj-
donát képező ingó dolgot, ha véletlenségből vagy té-
vedésből birtokába jutott, jogtalanul elsajátítja”. Kü-
lönben a legeredményesebb szokott lenni, ha a le-
adó postánál minden esetben díjmentesen kiszolgál-
tandó hirdapreklamáló jegyzéket kíván és azt ki-
töltve, a postára adatja. Ezt egyetlen esetben sem
kellene mellőzni s ha egyszer-kétszer ismétli, azon-
nal meglátja, hogy mily pontos lesz a kézbesítés.
B. Z. E. A cikkelyt megkaptuk és alkalomadtán
a közlését elkezdjük.

— **Csomagoló papir** kilószámra kapható
e lap kiadóhivatalában. Kossuth-utca 31.

Felhívás

A székelyudvarhelyi villamosmű-üzemvezető-sége felhívja a n. é. közönség b. figyelmét azon körülményre, hogy a villanyvilágítást a nem tételösebb néposztály között is hozzáférhetővé tegye, a várossal karöltve, kellő számú jelentkező esetén, a kérdést úgy oldaná meg, hogy 1—2 lámpahelyig iparosoknak, állandó tartózkodású családoknak és kis lakásokkal bíró háztulajdonosoknak a felszerelést és egyszerű világítótestet (lámpát, izzó-égő nélkül) **ingyen** készítené el oly módon, hogy a felszerelendő, illetőleg a fél által kívánt izzó (égő) nagysága szerinti esedékes átalány (pauschal) fogyasztási összeget tartozna csak havonta megfizetni.

Az átalány-fogyasztás 1—1 évre szerződésileg biztosított az elektromos-mű által és azon fogyasztó, ki 10 éven át egy ily ingyen elkészített berendezésen megszokottan, 10 év letelte után a berendezés saját tulajdonába megy át.

Erre vonatkozó bővebb felvilágosítással az érdeklődőknek szívesen szolgál az **üzemvezetőség Eötvös-utca 12. sz. alatt** levő irodája.

Eladó emeletes kőház

Székelyudvarhelyt, a város legforgalmasabb központján, Kossuth-utca 16. szám alatt. Nagyon alkalmas bárminő üzletnek irodának vagy szállodának is. Bővebb felvilágosítás Balássy Ignác tulajdonostól szerezhető ugyanott.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi borszárművelő-gazdatisztviselője

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Már megnyitott Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 25-ik szám alatt

Hirsch Rudolf férfi és női divatarúháza

Nagy választék mindennemű férfi, fiu, női és leányka készruhákban, kosztümök, tavaszi kabátok, pongyolák és különféle bluzokban. Állandó raktár mindenféle női és férfi divatcikkben.

Uj heti marhavásár Segesvárt.

Szám 597 - 1912. V. T.

Hirdetmény.

Segesvár városnak minden **csütörtökre** engedélyezett **heti marhavására** a városi képviselőtestületnek folyó évi január 12 én hozott határozata értelmében **folyó évi április hó 4-én** fog megnyitni. A vásár közvetlenül az új sertésvásártér mellett, a közbárány közepében tartatik meg.

Miután már a városi fogyasztás fedezetére tekintélyes számú marhák igényeltetnek és azon kívül idegen vevők részvétele is reményelendő, a környékben levő marhatenyésztőknek kényelmes kelendősegre van alkalmuk. Mire vonatkozólag pedig megjegyzendő, hogy az idegen vevők száma annál inkább fog növekedni, minél nagyobb a felhajtás.

Segesvár, 1912. évi február 23-án
A VÁROSI TANÁCS

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és borszárművelők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Tölgyfaárverezési hirdetmény.

A vargyasi közbirtokosság ligetes legelő erdejében 36145/911. sz. Fell. és 2711/911. sz. határozattal a Backa, Hagymás, Kincsetető, Gereujrészt, Lenecsés erdejében engedélyezett, kijelölt 4087 drb 32 cm felül, mintegy 2368 m² mü es 1260 m² tűzi fat kitévő tölgyfa készletét 1912 évi **április hó 19-én d. e. II órakor** a község házában zárt írásbeli ajánlatokkal összekötött nyilvános szóbeli árverezési kikiáltáson felül tövön az erdőben eladja.

Kikiáltási ár 32445 K.
Pót- és utóajánlat nem fogadjatik el.

Részletes becslés, árverési és szerződési feltételek a vargyasi m. kir. járási erdőgondnokságnál és alólirottnál megtekinthetők.

Vargyas, 1912. évi márc. hó 14-én.
Br. Daniel Lajos, s. k.
birtokossági elnök.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESEN** tehát a „Székely-Udvarhely“-ben

Udvarhelyvármegye Nemes Csádjai. Szerkesztette: Pálmay József. Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható: Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses család-történelmi adatokat tartalmaz.

10 hold tagosított külső birtok, valamint egy közel **2 hold terjedelmű belső-ség ház,** csűr és hozzátartozó gazdasági épületekkel, ugyszinten malomháznak épült **— eladó** külön lakás Székelybethlenfalván. Bővebb érte-tsiést ad: **HADNAGY LAJOS** molnar Kadicsfalva (Udvarhelymegye)

Tanonc-felvétel. A székelyudvarhelyi villamos mű-üzemvezető-ségénél egy jó házból való, 4 középiskolát végzett, kifejtett testalkatú tanuló felvétetik. — Jelentkezések Székelyudvarhelyt, Eötvös utca 12 szám alatt Az üzemvezetőség.

Ne feledje el, hogy hirdetéseink gondos átolvasása önnel valószínűleg *hasznára lesz.* Ak-nálunk hirdet, annak sikere van. A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk. Hirdetőinknél történő be-vasárlásainál és megrendeléseinknél a **„SZÉKELY UDVARHELY“** c. újságot felemlí eni sziveskedjék.

1848 eredeti francia angol és amerikai toalettmódel közöl a **BUDAPESTI BAZAR** egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a **„BUDAPESTI BAZAR“** kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

Tisztelettel van zerencsénk a n. é. városi és vidéki közönség becses tudomására adni, hogy március hó 1-én **Székelykereszturon, a Konrad József féle házban Karres Samu építész** vezetése alatt

építési és tervezési irodát

nyitottunk. — Támaszkodva több évi bel- és külföldi e szakmában szerzett tudásunk- és tapasztalatainkra, azon helyzetben vagyunk, hogy bármilyen ki itelű, a magas-, mély-, ut-, hid- és vízepítészetbe előforduló irodai és gyakorlat munkákat elvállalunk. Ugyszinten családi lakóházak, iskolák, község házak, gazdasági épületek tervei-, költségvetéseinek elkészítését is felelősség mellett t ljesítjük. Szükség esetén pedig az **építkezésekhez** a legolcsóbb feltételű **törlesztéses kölcsönt** szerzünk.

Hivatkozunk még arra, hogy építési irodánk m gnyitása a helyi és vidéki e szakmabeli szükségre támaszkod a, célul tűzte ki magának az építészet terén ugy a városon, mint a vidéken oly építményeket létesíteni, a mely k első sorban gyakorlatilag, de esztétikai külsejükkel is a céljuk- és mivoltuknak minden tekintelben megfeleljenek.

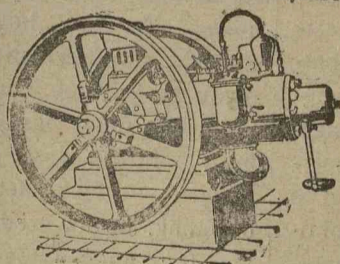
A n. é. közönségnek malomipar vállalatunkk l szerzett nagybecsű bizalmát ezen új vállalat alapításához is kérve, oly ígérettel vagyunk, hogy megbízásaik teljesítésében mindenkor a pontosság és lelkiismeretesség elvei fog-nak vezérelni.

Teljes tisztelettel:
Karres Testvérek
építészek.

Telefon 4. sz.

CLIMAX

nyersolajmotorok és lokomobilok 3-20 HP.
Magasnyomású nyersolajmotorok 15-150 ló-erőig

legolcsóbb és legmeghízhatóbb üzemlet biztosítják. Üzemköltség léonként 1-2 fill. Al'andóan zavartalan üzem! — Pénzügyöri felügyelet nélkül! Egy-szerű kezelés! Sok száz gép üzemben!

Költségvetése, és árlapok díjmentesen.
Bachrich és Társa motorgyári fiók-telepe Budapest, V. ker. Szabadság tér 17a. b Tőzsde-palota.

Névjegyek Meghívók, Eljegyzési és Esküvői

valamint **gyász-jelentések** ugyszinten mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses ki-vitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál
villmos üzemre berendezett könyvnyomató és könyv-kötő-intézetében Székely-udvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Aspirin

vásárolunk eredeti **TABLETTÁKBAN** 20 drb. K 1,20
Minden Tablettára az **ASPIRIN** szó van rábélyegezve.
Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co., Elberfeld und Leverkusen b. Mülheim a. Rhein.

NIGRIN
(Fernelent)
alegjobb cipőkrém
Mindenütt kapható!
A bécsi vadászkiállításom arany éremmel kitüntetve